

Két kiváló pedagógus – akiket aligha kell külön bemutatni e lap olvasóinak – idén ünnepelte a 80. születésnapját. Mindketten sokat tettek a Fizika Rovat arculatának kialakításáért. Nélkülük aligha büszkélkedhetne a Rovat – ha egyáltalán létezne – azzal a sok eredménnyel, sikerrel, amit az elmúlt évtizedekben elért.

1928-ban évfolyamtársakként szereztek középiskolai tanári oklevelet matematikából és fizikából a budapesti Tudományegyetemen. Ezután az egyetem Elméleti Fizikai Tanszékén dolgoztak, majd évtizedeken keresztül különböző iskolákban tanítottak. Akármennyire jól értenek is a matematikához, valószínűleg maguk sem lennének képesek kiszámolni, hány diákkal szerettették meg a fizikát, hányan lettek tanítványaik közül neves kutatók, elsőrangú tanárok, vagy „éppen csak” a természet törvényeit és szépségeit nyitott szemmel és tiszta logikával figyelő emberek. (Vermes Miklós ma is tanít, vezető tanár a csepeli Jedlik Ányos Gimnáziumban, Kunfalvi Rezső pedig nagyon aktív nyugdíjas.)

Az 1894-ben induló KML bár korábban közölt fizika feladatokat, a háború után sokáig ezek nélkül jelent meg. Kunfalvi Rezső érdeme, hogy 1959-ben létrehozta a Fizika Rovatot és 1965-ig a tanítás mellett társadalmi munkában, majd 1975-ig főállásban szerkesztője, irányítója volt annak. A fizika iránt érdeklődő, de komoly és rendszeres munkához nem szokott diákok százai, ezrei ismerték meg az évek során azt az érzést, mit is jelent egy-egy konkrét problémával szembekerülni, annak utánanézni, utánagondolni, s nemcsak általánosságban elmélkedni róla, hanem nekiülni és az elejétől a végéig kiszámolni, megoldani azt. Az eredmény fehéren-feketén kiderült, s mindannyian lemérhettük, mire vagyunk képesek akkor, amikor nemcsak az osztálytársaink, hanem az egész ország előtt mérettetünk meg.

Vermes Miklós a rovat szerkesztő bizottságának ma is tagja. Nevével sokszor találkozunk a kitűzött feladatokat olvasva, azt azonban már kevesen tudják, hogy bármikor képes és kész új, ötletes versenyfeladatot kitalálni, akár a „kicsik” tehetségkutató versenyére, akár a „nagyok” Eötvös-versenyére, vagy máshova.

Mindketten vallották és vallják, hogy a fizikát csak feladatokon keresztül lehet megtanulni, a természetet pedig csak konkrét jelenségek megfigyelésén, méréseken keresztül lehet megismerni. Akik abban a szerencsés helyzetben voltak, hogy Vermes „Muki bácsi” óráira vagy szakkörére járhattak, bizonyára emlékeznek rá, hogy például az optikát egy szemlencse bemutatásával tanította, de nem akárhogyan: hajnalban kiment a vágóhídra és hozott egy marhaszemmet, azt boncolta föl az órán. Az erők egyensúlyát a Duna-hidak példáján, a hőtant a folyosón végigpöfögő gőzmozdony segítségével tanítja, a folyadékok áramlását pedig egy kis „pancsolással” illusztrálja.

Kunfalvi Rezső egyik kezdeményezője volt 1968-ban a Nemzetközi Fizikai Diákolimpiának. Az első tíz olimpián ő volt a magyar csapat vezetője. 1968 óta már 16 alkalommal mérték össze szellemi erejüket és kísérletező készségüket az olimpiákon a világ legkülönbözőbb országainak ifjú fizikusai. Ugyancsak ő volt az, aki nem sajnálta a fáradságot és éveken keresztül járta fiatal tanítványaival a vidéki városokat, iskolákat és művelődési házakat, kezében a KML egy példányával, hogy feladatmegoldó délutánokon minél több diákkal ismertesse meg a problémamegoldás örömét, a kemény munkával megszerzett tudás keserves gyönyörűségét.

Szinte lehetetlen felsorolni, hol, mikor és mennyi mindent tett még Vermes Miklós és Kunfalvi Rezső az ismeretterjesztés, az oktatás, nevelés, tanítás területén. Valamennyi tanítványuk, tanítványaik tanítványai, a KML valamennyi régi és új olvasója, valamint munkatársa nevében sok szeretettel és tisztelettel köszöntjük a magyar fizikatanítás két örökifjú „nagy öregjét”